

Kommunal- og distriktsdepartementet

Din referanse:

Vår referanse: 2025/25

Dato: 26.01.2026

Forslag til endringer i forskrift om tilskudd til boligtiltak - høringsvar

Distriktssenteret viser til forslag til endringer i forskrift om tilskudd til boligtiltak i forbindelse med endringer under kap 581post 78 Tilskudd til boligtiltak i statsbudsjettet (Prop. 1 S (2025-2026)). Endringen i den aktuelle tilskuddsordningen innebærer blant annet at øremerkingen av tilskudd til boligtiltak i distriktskommuner utgår. Det er denne endringen Distriktssenterets uttalelse gjelder.

Distriktssenterets primærsyn er derfor at noe av tilskuddsmidlene fortsatt burde være øremerket distrikt. I og med at endringen allerede er vedtatt, er det viktig at ny forskrift og ordningen ivaretar ulike typer behov og forutsetninger, slik at prosjektporteføljen gjenspeiler det overordnede målet om en helhetlig og aktiv boligpolitikk for hele landet, jf. Meld. St. 13 (2023-2024) Bustadmeldinga.

Distriktssenteret har siden 2023 samarbeidet med Husbanken om tilskudd til boligtiltak i distriktene, og har sett betydningen dette tilskuddet har som et ledd i å fornye og forsterke arbeidet med å møte endrede behov og finne nye og varierte løsninger på de særskilte boligpolitiske utfordringene i distriktskommunene.

Mangel på boliger hemmer både rekruttering av arbeidskraft i distriktene og omstilling til en mer bærekraftig helse- og omsorgssektor i møte med store demografiendringer. Rammebetingelsene for å drive boligutvikling i distriktene er annerledes enn i større byer og i pressområder, både mht. markedsbetingelsene og behovet for at kommunen tar en aktiv rolle. Det er samtidig godt dokumentert at distriktskommuner er sårbare mht. kapasitet og kompetanse til å drive langsiktig og kontinuerlig utviklingsarbeid. Videre peker Meld. St. 13 (2023-2024) Bustadmeldinga til geografiske skillelinjer, delvis også sammenfallende med økonomiske forskjeller, som en viktig del av dagens boligpolitiske utfordringer. Når boligprisene utvikler seg ulikt i ulike deler av landet, betyr det også at forskjellene i boligformuer blir større. I distriktskommuner har svakere boligprisutvikling resultert i at det over tid har blitt bygd opp mindre egenkapital enn det har i områder der prisutviklingen har vært sterkere. Spesielt blant eldre er forskjellen i kjøpekraft markant. Det er en tydelig tendens til at utviklingen av aldersvennlige boliger går tregere i mindre kommuner, der demografiendringene slår først og hardest ut.

Antall søknader vitner også om at det er behov for denne ordningen. I de tre årene tilskuddsordningen har hatt øremerking til distriktskommuner, har det i alt kommet 144 søknader fra kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6.

I høringsnotatet blir det vist til at endringene i innretning kommer som følge av Husbankens nye samfunnsoppdrag, jf. Meld. St. 13 (2023-2024) Bustadmeldinga. I tillegg til at Husbanken skal forebygge at folk blir vanskeligstilte på boligmarkedet, skal Husbanken bidra til at flere kan skaffe og beholde en egnet

bolig, og støtte kommunene i deres boligstrategiske arbeid. Ordningen med tilskudd til boligtiltak skal bygge oppunder dette. Ordningen skal også støtte bedre opp under de boligpolitiske samfunnstrendene og utfordringene urbanisering, større økonomiske og sosiale forskjeller i befolkningen, flere eldre og klima- og miljøproblem, slik boligmeldingen beskriver.

Uavhengig øremerking er det etter Distriktssenterets vurdering viktig at forskriften gjenspeiler at ordningen som helhet skal ivareta det overordnede målet om en helhetlig og aktiv boligpolitikk for hele landet: at folk skal kunne bo i egnet bolig og under trygge boforhold, i hele landet.

Vi foreslår derfor følgende:

§ 1 Formål

Vi foreslår at det står: “Formålet med tilskudd til boligtiltak er å bidra til at folk skal kunne bo i en egnet bolig gjennom utvikling og utprøving av boligløsninger, og ved å stimulere til kunnskapsutvikling og nytenking **som møter boligpolitiske utfordringer i byer og distrikter.**”

Forskriften må gjenspeile at ordningen som helhet skal ivareta ulike typer geografier.

§9 Hvordan søknadene blir vurdert

Vi vil foreslå at det står: «I vurderingen av kommuners søknader om tilskudd til boligtiltak, **legges det særlig vekt på om tiltaket har overføringsverdi til andre kommuner av ulik størrelse og sentralitet og/eller hvordan søker har tenkt å gjøre seg nytte av tiltak som andre har prøvd ut og tilpasse disse til egne forutsetninger.**»

At ordningen skal gjenspeile overordnet mål om at folk skal kunne bo i egnet bolig og under trygge boforhold i hele landet må også ivaretas i kriterier for og prioriteringer av utvalg prosjekt. I høringsgrunnlaget er forslaget at det i §9 står: «I vurderingen av kommuners søknader om tilskudd til boligtiltak, legges det særlig vekt på om tiltaket er særlig nyskapende og kan ha stor overføringsverdi til andre».

Denne formuleringen kan slå uheldig ut for distriktskommuners motivasjon for å søke. Det finnes godt belegg for at en særlig vektlegging av at tiltaket er innovativt vil føre til frafall fra mindre kommuner, jf det vi vet om forskjeller mellom kommunetyper i bruk av innovasjonsvirkemidler generelt: [Små distriktskommuners deltakelse i innovasjonsvirkemidler - regjeringen.no](#)

Distriktssenterets vurdering er at spredningseffekter og evnen til å ta gjennomførte innovasjoner i bruk er mye viktigere enn stadig nye piloter. Per i dag ikke en god rigg til på fange opp de som har potensiale i seg til å bli noe mer enn et lokalt vellykket prosjekt.

Flere forbilder fra ulike geografiske kontekster vil styrke spredningseffekten av nye og vellykkede tiltak og modeller. Blant kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6 erfarer vi at det er et savn etter gode eksempler fra kommuner de kan sammenligne seg med. Dette er også et argument for at prosjektporteføljen bør inneholde en variasjon av kommunetyper og geografi. Ordningen Boligtiltak i distrikt har bidratt til å bygge nettverk og en plattform for erfaringsdeling mellom distriktskommuner, gjort distriktspiloter mer synlige og gjort det enklere for flere å ta i bruk erfaringer og modeller utviklet av andre. Dette bidrar til etterspurte spredningseffekter. Det vil være uheldig om denne spredningseffekten stopper opp.

Eksempelvis opplever kommuner som Heim, Skjåk og Rindal at andre distriktskommuner ønsker å lære av dem ta i bruk sine, lokalt tilpassede varianter av modeller som er utviklet og som virker, se f.eks.

<https://www.sondre-land.kommune.no/aktuelt/bolig-en-tur-til-heim-kommune-i-trondelag/> og [Tilbyr nye boliger til folk som vil prøvebo](#)

Betydningen av faglig støtte, forutsigbarhet og modning av prosjekter

Erfaringer fra ordningen med tilskudd til boligtiltak i distrikt tilsier at ordningen er viktig, fordi kommunene har fått faglig støtte og veiledning, sammen med det økonomiske tilskuddet, og det blir lagt til rette for erfaringsoverføring. Den videre ordningen bør ivareta dette.

Boligutvikling er komplekst og innebærer langvarige prosesser. Vi erfarer at flere kommuner har nytte av å benytte tilskuddet til ulike faser i prosessen, og støtte i flere runder. Det er viktig at tilskuddsordninger har en viss forutsigbarhet, slik at kommunene kan rigge en god prosess. At øremerkingen forsvinner, kan føre til en utrygghet i kommunene mht. igangsetting av prosjekt og utviklingsarbeid. I tillegg erfarer vi at kommuner som har fått avslag i en runde, kommer tilbake med en bedre søknad neste år. Dialogen med oss, og Husbanken spesielt, gir god læring. Det viser modningen som kan skje i prosjekt, som varige og forutsigbare tilskuddsordninger tilrettelegger for.

Marit Lofnes Mellingen
Direktør (sign.)